

Sygn. akt II CSK 50/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak (sprawozdawca)

SSN Agnieszka Piotrowska

Protokolant Maryla Czajkowska

w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa "J." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

przeciwko J. G. i S. S.

o ustalenie nieważności umowy sprzedaży udziałów ewentualnie o ustalenie,

iż umowa sprzedaży udziałów jest bezskuteczna wobec powoda ,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 31 stycznia 2014 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 23 sierpnia 2012 r.,

oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego S. S. kwotę 2 700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód Przedsiębiorstwo „J.” sp. z o.o. wystąpił przeciwko pozwanym S. S. i J. G. o ustalenie nieważności umowy sprzedaży udziałów, ewentualnie o ustalenie, że umowa sprzedaży udziałów jest nieskuteczna wobec powoda. W sprawie tej ustalono co następuje.

W dniu 6 listopada 2008 r. Komornik sądowy, w ramach egzekucji prowadzonej na podstawie tytułu wykonawczego przysługującego powodowi przeciwko dłużnikowi Przedsiębiorstwu Usług Technicznych I.B. sp. z o.o., dokonał zajęcia udziałów i zysków dłużnika jakie przysługiwały mu w spółce I. sp. z o.o. z siedzibą w R. Postanowieniem z dnia 19 listopada 2008 r. Sąd Rejonowy w W. przyjął do akt rejestrowych spółki I. dokument zajęcia udziałów i zysków w spółce. W chwili zajęcia dłużnik posiadał w spółce I. 1200 udziałów. Cztery udziały w tej spółce posiadała E. W.

W dniu 29 października 2009 r. Przedsiębiorstwu Usług Technicznych I. – B. sp. z o.o., na podstawie pisemnej umowy z podpisami poświadczonymi notarialnie, działając przez prezesa zarządu uprawnionego do jednoosobowej reprezentacji spółki, sprzedało 1200 udziałów jakie posiadało w spółce I. spółce J. sp. z o.o. z siedzibą w P. W tym samym dniu E. W. sprzedała swoje 4 udziały w spółce I. także spółce J. sp. z o.o. co doprowadziło do tego, że jedynym wspólnikiem spółki I. stała się spółka J. sp. z o.o. W majątku spółki J. sp. z o.o. znalazło się więc między innymi 1200 udziałów uprzednio należących do I., które w dacie ich nabycia przez spółkę J. sp. z o.o., czyli 29 października 2009 r., były już zajęte przez Komornika bowiem zajęcie nastąpiło dnia 6 listopada 2008 r. Jedynym wspólnikiem i jednoosobowym zarządcą spółki J. podczas dokonywania tych czynności był J. G.

Na podstawie uchwały zgromadzenia wspólników z dnia 20 listopada 2009 r. spółka I. zmieniła firmę na E. W dniu 20 września 2010 r. pomiędzy J. G., jedynym wspólnikiem spółki J., a pozwanym S. S. doszło do zawarcia umowy sprzedaży 100 % udziałów. W dacie zawierania tej umowy, jednoosobowym wspólnikiem spółki E. była spółka J. Po zawarciu tej umowy spółka E. podwyższyła kapitał zakładowy, a udziały w podwyższonym kapitale objął J. B. Postępowanie egzekucyjne z wniosku powodowej spółki nadal się toczy. W dniu 15 września 2011 r. został powołany biegły w celu oszacowania zajętych udziałów.

Wyrokiem z dnia 9 marca 2012 r. Sąd Okręgowy powództwo oddalił. Oddalając apelację powoda Sąd Apelacyjny zgodził się z oceną umowy z dnia 20 września 2010 r. dokonaną przez Sąd I instancji i także uznał, że stroną tej umowy był J. G., który działał w imieniu własnym, a nie jako jednoosobowy zarządca spółki J. Ponadto Sąd Apelacyjny, podobnie jak Sąd I instancji, stwierdził, że strona powodowa nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia, iż zaskarżona czynność nie wywołała skutków prawnych lub jest co najmniej bezskuteczna wobec niej. Sąd Apelacyjny analizując przepisy dotyczące egzekucji z udziałów w spółce z o.o. uznał, że rozporządzenie udziałem w sp. z o.o. zajętym w toku egzekucji dotknięte jest - wbrew literalnemu brzmieniu art. 885 k.p.c. w związku z art. 902 i 909 k.p.c. - sankcją bezskuteczności, nie zaś nieważności. Zbycie takie jest więc ważną czynnością prawną rodzącą wszystkie skutki materialne związane z przejściem udziału na jego nabywcę. Do momentu egzekucyjnej sprzedaży udziału jego nabywca powinien być zatem traktowany jako wspólnik spółki, której udziały zostały zajęte, pod warunkiem oczywiście, że spółka została zawiadomiona o przejściu własności udziału. Dodatkowo Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę na to, że zgodnie z art. 910² § 1 k.p.c., z mocy zajęcia wierzyciel może wykonywać wszelkie uprawnienia majątkowe dłużnika wynikające z zajętego prawa, które są niezbędne do zaspokojenia wierzyciela w drodze egzekucji, może podejmować również wszelkie działania, które są niezbędne do zachowania prawa. Skoro zaś powodowa spółka, także w apelacji, nie przedstawiła żadnych argumentów, że na skutek dokonania kwestionowanej czynności jej sytuacja prawna uległa pogorszeniu, czy też zachodzi niepewność, mogąca być usuniętą poprzez wydanie żadanego wyroku, a postępowanie egzekucyjne z przedmiotowych udziałów jest w toku i objęte zaskarżoną czynnością udziały są szacowane przez rzeczoznawcę na podstawie art. 910 4 § 1 k.p.c., brak podstaw do uwzględnienia powództwa.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił: I. Naruszenie prawa materialnego, tj.: 1) art. 189 k.p.c. przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że powódka nie ma interesu prawnego w ustaleniu bezskuteczności umowy, w sytuacji w której fakt ujawnienia w KRS jako udziałowca spółki, w której powódka zajęła udziały, podmiotu, który nie nabył skutecznie tych udziałów stanowi o istnieniu niepewności co do stosunku prawnego lub prawa,

a nadto może doprowadzić do negatywnych skutków, w postaci zniweczenia egzekucji, tj. w sytuacji, w której powódka ma interes prawny w żądaniu ustalenia i w konsekwencji oddalenie powództwa, w sytuacji w której spełnione były przesłanki jego uwzględnienia; 2) art. 58 §1 k.c. przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na uznaniu, że umowa sprzedaży udziałów, zawarta po ich zajęciu w postępowaniu egzekucyjnym, jest ważna, podczas gdy skutkiem zajęcia udziałów jest zakaz ich zbywania, a zatem taka czynność prawna jest sprzeczna z ustawą; II. Naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.: 1) art. 885 k.p.c. w zw. art. 902 k.p.c. oraz art. 909 k.p.c. przez przyjęcie, że skutkiem zbycia udziałów, dokonanego po ich zajęciu, nie jest nieważność umowy sprzedaży tychże udziałów, pomimo, że odpowiednie stosowanie przepisu art. 885 k.p.c. do skutków zajęcia udziałów powinno prowadzić do wniosku, że zbycie udziałów po ich zajęciu dotknięte jest sankcją nieważności; 2) art. 378 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie przez Sąd Apelacyjny części podniesionych w apelacji pozwanej zarzutów (w tym zarzutu naruszenia przepisu art. 189 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W skardze kasacyjnej powodowa spółka nie podniosła zarzutu naruszenia w zaskarżonym wyroku art. 65 k.c. Sąd Najwyższy jest więc związany, gdy chodzi o wykładnię postanowień umowy z dnia 20 września 2010 r., ustaleniem, że jej przedmiotem była sprzedaż 100% udziałów jakie w spółce J. posiadał J. G., a nie sprzedaż udziałów jakie ta spółka posiadała w spółce E. (dawna spółka I.). Umowa ta nie dotyczyła wobec tego 1200 udziałów, zajętych przez komornika, gdyż udziały te należały do spółki J., a nie bezpośrednio do J. G.. Innymi słowy na podstawie tej umowy nie zmieniła się, formalnie rzecz ujmując, osoba uprawniona z udziałów objętych postępowaniem komorniczym. Powód, w trakcie procesu także w skardze kasacyjnej, domaga się uznania za nieważną lub przynajmniej bezskuteczną wobec niego umowy z dnia 20 września 2010 roku, z tego powodu, że jego zdaniem nastąpiła zmiana osoby uprawnionej z 1200 udziałów, które zostały zajęte na jego rzecz przez komornika, już po zajęciu tych udziałów. Taka zmiana rzeczywiście miała miejsce ale na podstawie umowy z dnia 29 października 2009 r., kiedy to dłużnik powoda Przedsiębiorstwo Usług Technicznych I. B. sp. z o.o. zbył zajęte już

przez Komornika sądowego należące do niego 1200 udziałów w spółce I., na rzecz spółki J. Zarzuty podniesione w skardze kasacyjnej są ściśle związane z umową na podstawie, której pozwany J. G. zbył swoje udziały w spółce J., a niewątpliwie te udziały nie były objęte zajęciem komorniczym na rzecz powoda. Skoro zaś zarzuty te dotyczą oceny skutków zbycia udziałów zajętych przez Komornika nie są one w ogóle relewantne dla rozpoznawanej sprawy. Powód powinien wobec tego wykazać w jaki sposób zbycie udziałów przez J. G. w umowie z dnia 20 października 2010 r. mogło wpłynąć na zagrożenie egzekucji z zajętych na jego rzecz 1200 udziałów w spółce I. (obecnie E.)

Powód zaś w ogóle nie podjął w skardze kasacyjnej tego wątku. Nie podjął nawet próby wykazania, że na podstawie umowy z dnia 20 października 2010 r. J. G., działając jako prezes zarządu spółki J. zbył przysługujące tej spółce udziały na rzecz pozwanego S. S. Gdyby tak ocenić skutki tej umowy, to należałoby dopiero rozważyć, czy kolejna zmiana uprawnionego z udziałów zajętych na rzecz powoda może być uznana za nieważna, lub przynajmniej bezskuteczną. Przypomnieć bowiem należy, że 1200 udziałów zajętych przez Komornika sądowego na rzecz powoda w dniu 6 listopada 2008 r., zostało zbyte przez dłużnika powoda spółce J. i to w jej majątku znajdowały się one w chwili zawierania umowy z dnia 20 października 2010 r. Powód nie wskazał także w żaden sposób w skardze kasacyjnej, że ze względu na to, że J. G. był jednoosobowym wspólnikiem w spółce J. sprzedaż przez niego wszystkich udziałów w tej spółce pozwanemu S. S. mogła mieć jakikolwiek wpływ na losy 1200 udziałów zajętych na jego rzecz i pozbawia go w całości lub w części możliwości zaspokojenia jego należności w drodze egzekucyjnej sprzedaży tych udziałów.

Mając na uwadze, że zarzuty podniesione w skardze kasacyjnej nie zasługują na uwzględnienie Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.

db